Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Migratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Verzamelbrief Opvang Oekraïne

Datum
11 juni 2026

Onze referentie
nvt

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

De Tweede Kamer wordt periodiek geïnformeerd middels een Verzamelbrief opvang Oekraïne over de ontwikkeling op het dossier 'opvang ontheemden uit Oekraïne'.

2. Geadviseerd besluit

- Akkoord gaan met het agenderen van de Verzamelbrief 'opvang ontheemden voor de MR op vrijdag 26 juni 2026.
- Na akkoord MR verzending van de Verzamelbrief 'opvang ontheemden uit Oekraïne' aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

In de Verzamelbrief opvang Oekraïne wordt de Kamer geïnformeerd over:

- in het eerste deel de aanstaande verlenging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB), visie van het kabinet ten aanzien van de uitfasering uit de tijdelijke bescherming voor ontheemden uit Oekraïne, waarmee invulling wordt gegeven aan de EU-gecoördineerde aanpak uitfasering van de tijdelijk bescherming en het coalitieakkoord; en
- in het tweede deel van de brief wordt ingegaan op een aantal actuele onderwerpen: de maatregelen ter verlichting van de druk op de gemeentelijke opvang, de aanpak van overlast in de opvang, wijzigingen in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne per 1 april 2026, afwijzingsbevoegdheid Richtlijn Tijdelijke Bescherming en de afwikkeling van enkele moties en toezeggingen en appreciatie van een aantal onderzoeken.

4. Toelichting

Deel 1: ontwikkelingen tijdelijke bescherming

Verlenging Richtlijn Tijdelijke Bescherming

Er is een grote variatie in het tempo en de wijze waarop door de EU-lidstaten uitfasering uit de tijdelijke bescherming wordt ingevuld. Mede hierdoor, en vanwege de onzekerheid over het einde van de oorlog, zijn er momenteel gesprekken op Europees niveau om de tijdelijke bescherming met één jaar te verlengen tot 4 maart 2028, met een mogelijke beperking van de

toepassingsreikwijdte. De verwachting is dat de Raad van de EU zal besluiten de RTB met een jaar te verlengen tot 4 maart 2028. Nederland steunt verlenging en staat welwillend tegenover een eventuele beperking van de toepassingsreikwijdte, onder de voorwaarde dat deze beperking uitvoerbaar en juridisch houdbaar moet zijn. Daarnaast is het van belang dat het tempo en de invulling van het nationale beleid voor de uitfasering in lijn met de Raadsaanbeveling van 16 september 2025 wordt vormgegeven in goede verhouding staat tot dat van andere EU-lidstaten, om eventuele neveneffecten, zoals secundaire migratiestromen tussen lidstaten, zoveel mogelijk te beperken.

Kabinetsvisie uitfasering tijdelijke bescherming
Met de Kabinetsvisie wordt invulling gegeven aan de EU-gecoördineerde aanpak uitfasering van de tijdelijk bescherming en het coalitieakkoord. Centraal vraagstuk bij de vormgeving van de uitfasering van de tijdelijke bescherming betreft het effect van het beleid op (het gedrag van) ontheemden. Daarbij is het van belang een balans te vinden tussen het bieden van bescherming, de inzet op wederopbouw en vrijwillige terugkeer, het beperken van de belasting voor gemeenten die opvang bieden en het beperken van de druk op de migratieketen en sociale voorzieningen. Daarnaast is het van belang dat het tempo waarop invulling wordt gegeven aan de uitfasering van de tijdelijke bescherming in de pas loopt met andere EU-lidstaten, om eventuele neveneffecten, zoals secundaire migratiestromen, zoveel mogelijk te beperken. In de Taskforce Asiel en Migratie heeft het kabinet zijn visie op de uitfasering van de tijdelijke bescherming geformuleerd langs de lijn:
In de Taskforce Asiel en Migratie heeft het kabinet de afspraken uit het coalitieakkoord over het beleid ten aanzien van de ontheemden uit Oekraïne bekrachtigd en in lijn hiermee zijn visie op de uitfasering van de tijdelijke bescherming geformuleerd: :

1. Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer naar Oekraïne in samenhang met de wederopbouw;
2. Het verkennen van de mogelijkheden en kansrijkheid van het toeleiden van Oekraïense ontheemden naar reguliere vergunningen;
3. Een vangnet in de vorm van een transitiedocument voor ontheemden.

Het bovenliggende beleidsdoel is het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van ontheemden uit Oekraïne, om de groep ontheemden die op de sociale voorzieningen drukt zo klein mogelijk maken van;

Wederopbouw en ondersteuning bij vrijwillige terugkeer
De inzet van het kabinet is zoveel mogelijk vrijwillige terugkeer vanwege de wederopbouw van onze bondgenoot Oekraïne. Dit sluit zowel aan bij de wens van de Oekraïense overheid, als bij de Raadsaanbeveling. Het terugkeerbeleid is momenteel in ontwikkeling. Voor de verdere uitwerking van het terugkeerbeleid wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de reguliere werkwijze van de bestaande partijen uit de migratieketen, zoals de DTenV. Voor de langere termijn en gedurende de looptijd van het verblijf na afloop van de tijdelijke bescherming zal het terugkeerbeleid gericht zijn op het ondersteunen en stimuleren van terugkeer door praktische ondersteuning, naast de ondersteuning van vaardigheden en de ontwikkeling van ontheemden zelf om zo goed mogelijk weer te kunnen landen en meedoen in Oekraïne. Informatievoorziening zal een belangrijk onderdeel van het terugkeerbeleid zijn omdat ontheemden behoefte zullen hebben aan informatie

over de omstandigheden in Oekraïne, baankansen en huisvestingsopties. Dit doen we in afstemming met EU-lidstaten en de Oekraïense autoriteiten.

Ontheemden die nu terug willen naar Oekraïne en graag hulp willen bij het organiseren van hun terugkeer, kunnen ondersteuning krijgen van de DTenV.[1] Deze ondersteuning bestaat onder meer uit begeleiding bij het vertrekproces, hulp bij het regelen van reisdocumenten en vervoer, en een financiële bijdrage ter ondersteuning van de doorreis naar de bestemming binnen Oekraïne.

Ontwikkelingen in andere EU-lidstaten
Op 16 september 2025 heeft de Raad van de EU een Raadsaanbeveling voor de uitfasering uit de tijdelijke bescherming vastgesteld. Deze Raadsaanbeveling bevat vier punten: het werken aan een transitie van tijdelijke bescherming naar andere legale statussen (bestaand of nieuw voor deze doelgroep); het ondersteunen van terugkeer van ontheemden naar en re-integratie in Oekraïne; informatieverstrekking en het belang van de onderlinge coördinatie tussen lidstaten en Oekraïne. Nederland zet zich er in Europa voor in om, onder coördinatie van de Europese Commissie, samen met de lidstaten te werken aan de uitvoering van deze uitfasering, zodat tijdig kan worden voorbereid op de periode na de RTB. Er is inmiddels meer zicht op het beleid voor ontheemden na afloop van de tijdelijke bescherming in andere EU-lidstaten.

Deel 2: actuele situatie
Maatregelen verlichting druk gemeentelijke opvang
De druk op de gemeentelijke opvang van ontheemden uit Oekraïne is groot. Het bezettingspercentage is al geruime tijd bijna 100% en er is weinig zicht op nieuwe gemeentelijke opvangplekken. Om deze redenen heb ik samen met medeoverheden een actieplan opgesteld en vastgesteld gericht op:

1. Sturing van het rijk op een eerlijke verdeling over het land en het aanspreken van regio's die niet aan hun inspanningsverplichting voldoen;
2. Het toewerken, van een systeem waarin ontheemden uit Oekraïne zich bij elke gemeente kunnen aanmelden, naar een systeem waarin ontheemden zich bij een beperkt aantal landelijke locaties kunnen melden voor aanmelding en registratie in de BRP en waar coördinatie op doorplaatsing in het land plaatsvindt, nadat door de IND is bevestigd dat wordt voldaan aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming op grond van de RTB;
3. Het voorkomen van onrechtmatig verblijf in de gemeentelijke opvang door vanaf 15 juni 2026 bij nieuwe instroom te toetsen of een ontheemde in een andere lidstaat al tijdelijke bescherming op grond van de RTB heeft gekregen en het triageproces op praktische wijze te verbeteren, zodat in bepaalde gevallen (evidente weigeringen en twijfelgevallen) vóór BRP-inschrijving nog sneller duidelijk wordt of er überhaupt recht op opvang is. Ook is er nu al een groep personen die niet (meer) onder de RTB valt en waarvan de gemeentelijke opvang beëindigd moet worden. Rijk faciliteert gemeenten om hier uitvoering aan te geven en op deze manier plekken vrij te maken voor ontheemden die hier wel recht op hebben; en

[1] Zie voor meer informatie de website van de DTenV: Hulp bij terugkeer naar Oekraïne | Dienst Terugkeer en Vertrek

4. Het realiseren van het structureel uitbreiden van de capaciteit. Dit loopt parallel aan voorgaande acties en is randvoorwaardelijk voor het slagen van het totale actieplan.

Aanpak overlast in de opvang
Op 4 juli 2025 heeft de toenmalige minister voor Asiel en Migratie de Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie van het handelingsperspectief bij overlast in de opvang en het voornemen om aanvullende maatregelen te treffen ter ondersteuning van gemeenten bij de preventie en aanpak hiervan. Uit de evaluatie blijkt dat met name bij (gewelds)incidenten en complexe zorgproblematiek, waaronder verslavingsproblematiek, behoefte bestaat aan aanvullend handelingsperspectief. In samenwerking met diverse maatschappelijke organisaties is hiertoe een drietal maatregelen genomen:

1. Inrichten van Bijzonder Begeleide Opvang (BBO);
2. Met het Trimbos-Instituut is een aanpak ontwikkeld voor het opzetten van een landelijke infrastructuur voor verslavingspreventie voor ontheemden uit Oekraïne in gemeentelijke opvanglocaties (PREVUA);
3. Inzet op taakuitbreiding van taskforce De vliegende brigade.

Wijzigingen Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) per 1 augustus 2026
Naast het lange termijnbeleid zijn er ook ontwikkelingen in het huidige beleid voor ontheemden uit Oekraïne. Per 1 PM 2026 is er een aantal wijzigingen van de RooO voorzien:

1. Betreft een wijziging om gezondheidsgegevens van ontheemden uit Oekraïne beter te waarborgen; en
2. Periodieke indexering van het kleedgeld, eetgeld, en de eigen bijdrage voor de catering.

Inzet afwijzingsbevoegdheid Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB)
De IND start op 15 juni 2026 met de inzet van de bevoegdheid tot het afwijzen van nieuwe aanvragen voor tijdelijke bescherming op grond van de RTB van ontheemden uit Oekraïne als zij reeds elders in de Unie tijdelijke bescherming hebben gekregen.

Advies Prejudiciële vraag Advocaat Generaal aan het Hof van Justitie van de Europese Unie
Mijn voorganger heeft uw Kamer reeds geïnformeerd over de prejudiciële vragen die de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 2 april 2025 aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: Hof) heeft gesteld. De rechtsvraag die bij het Hof voorligt is onder andere of de behandeling van de asielaanvraag, die ten grondslag ligt aan de tijdelijke bescherming, kan worden opgeschort zolang de Richtlijn Tijdelijke Bescherming loopt. Op 16 april 2026 concludeerde de Advocaat-Generaal (AG) dat de behandeling van de asielaanvraag niet kan worden opgeschort en dat de uiterste beslistermijn van 21 maanden uit de Procedurerichtlijn van toepassing is. Indien het Hof dit advies volgt, heeft dit zeer grote uitvoerings- en financiële gevolgen voor de IND. Het is op dit moment niet bekend wanneer het Hof uitspraak doet.

Moties en toezeggingen
Er wordt ingegaan op motie van Lid van Zanten aangaande het vragen van een bijdrage of premie van werkende ontheemden uit Oekraïne voor zorgkosten.

Daarnaast wordt de toezegging van de voormalige minister voor Asiel en Migratie om samen met de IND te achterhalen waar Oekraïense ontheemden precies vandaan komen, en of het primaire of secundaire migratie is, beantwoord.

Appreciatie onderzoeken
Er wordt appreciatie gegeven op tweetal onderzoeken:

1. Van Onzekerheid naar Perspectief: het mentale welzijn van Oekraïense jongeren in Nederland
2. Factsheets van het WODC werk, wonen en welzijn van Oekraïense vluchtelingen in Nederland met de titels: (1) 'Ontwikkelingen in arbeidsmarktparticipatie en taalvaardigheid van Oekraïense vluchtelingen'¸(2) 'Ontwikkelingen in de woonsituatie en woonervaringen van Oekraïense vluchtelingen', en (3) 'Psychosociaal welbevinden van Oekraïense vluchtelingen in Nederland'.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.